

ГРУПА ПІДПРИЄМСТВ: ПРАВОВЕ ТА ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ

Розкрито сутність термінів “група підприємств” і “контроль” з урахуванням необхідності обліково-правового забезпечення діяльності об’єднань в Україні в процесі адаптації МСФЗ

Постановка проблеми. Нині в Україні економічний розвиток відбувається в умовах зростання впливу інтеграційних процесів. Вони характерні для сучасного етапу розвитку світового господарства. Об’єднання суб’єктів підприємницької діяльності відбувається, як правило, на засадах участі у володінні корпоративними правами, довгостроковими зобов’язаннями та іншими формами залежності учасників бізнес-групи. Історично об’єднання бізнесу знаходиться під впливом економічного та політичного клімату країни.

У сучасній світовій і вітчизняній економічній літературі по-різному трактують поняття таких утворень як корпорація, холдинг, група підприємств. Потреба в подальшому уточненні окремих обліково-правових аспектів формування групи підприємств та ідентифікація цих підприємств, які повинні складати та подавати консолідовану звітність, зумовили напрям нашого дослідження. Консолідована фінансова звітність дає можливість представити групу підприємств, що діють під спільним керівництвом, як єдину економічну одиницю завдяки ряду коригувань, що включають всі дані, пов’язані з операціями між підприємствами в межах групи. При цьому для того, щоб отримати достовірну інформацію про активи, зобов’язання, капітал та інші показники групи необхідно забезпечити дотримання єдиних методичних засад формування фінансової звітності підприємств – учасників групи.

Поява і поширення груп підприємств як суб’єктів господарювання у ринкових умовах спричинило численні проблеми, серед яких захист інтересів акціонерів частки меншості; охорона прав кредиторів товариств, що входять до групи; захист інтересів держави, на території якої діє група; розробка адекватних гарантій працівникам, зайнятим на підприємствах групи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загальні теоретичні підходи щодо формування консолідованої фінансової звітності досліджували вчені:

А.А. Матвеев, В.П. Суйц [6], С.І. Пучкова, В.Д. Новодворський [7], С.Ф. Голов, В.М. Костюченко [1]. Однак недостатньо уваги приділялося питанням стосовно сфери застосування МСФЗ 27, в тому числі складанню та поданню окремих фінансових звітів підприємств.

Мета дослідження полягає у визначенні поняття “група підприємств” в обліково-правовому аспекті та розкритті характеру відносин “контроль-підпорядкування” в межах групи підприємств. Це необхідно для формування достовірної інформації про діяльність утворення для ефективного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. З розвитком ринкових відносин в Україні розвиваються нові форми підприємницької діяльності. Для їх успішної діяльності в умовах ринкової конкуренції та реалізації значних фінансово-промислових проектів підприємствам уже недостатньо функціонування в рамках окремих розрізнених господарських товариств. Відповідно, вони прагнуть об'єднуватись у групи підприємств за галузевим, територіальним чи іншим принципом. Такі об'єднання підприємств у цивільному праві називають господарськими об'єднаннями. Останні мають свої специфічні ознаки, які відрізняють їх від господарських товариств.

Відповідно до статті 118 ГКУ об'єднанням підприємств є господарська організація, утворена у складі двох або більше підприємств з метою координації їх виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних економічних та соціальних завдань. Об'єднання діють на підставі договору або статуту, який затверджується їх засновниками або власниками.

Учасниками об'єднання можуть бути лише підприємства – юридичні особи, кожне з яких при входженні до об'єднання зберігає права юридичної особи і діє на підставі Закону “Про підприємства в Україні”. Цим об'єднання відрізняються від підприємства, яке не має в своєму складі інших юридичних осіб. Тобто підприємства як учасники об'єднання залишаються самостійними суб'єктами господарського права. Разом з тим, об'єднання підприємств також є самостійним суб'єктом права.

Залежно від порядку заснування об'єднання підприємств можуть утворюватися як господарські об'єднання або як державні чи комунальні господарські об'єднання. Чинне законодавство України виділяє чотири основних види об'єднань підприємств (табл. 1).

Таблиця 1. Організаційно-правові форми об'єднань підприємств відповідно до ст. 120 ГКУ

Форма об'єднання	Зміст поняття	Особливість об'єднання
Договірне об'єднання		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Асоціація	Створена з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб учасників асоціації. Асоціація не має права втручатися у господарську діяльність підприємств - учасників асоціації	Асоціація представляє інтереси своїх членів у відносинах з державними та недержавними організаціями. Вона розробляє економічні та юридичні прогнози, узагальнює та розповсюджує передовий досвід підприємств, виборює право своїх членів, надає їм інформацію, скликає конференції, веде видавничу діяльність в інтересах асоціації тощо. Але головними в діяльності асоціації є функції виробничого характеру. До числа останніх відносяться функції координації виробничої діяльності між членами асоціації, поглиблення між ними кооперації, науково-технічного співробітництва, здійснення спільних підприємницьких проектів тощо. Створюються асоціації суто на добровільних засадах. Засновниками можуть бути підприємства всіх форм власності, які укладають між собою багатосторонній установчий договір, де визначають усі необхідні умови діяльності об'єднання. Юридичною основою створення асоціації є волевиявлення сторін договору
Корпорація	Створена на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації	Діяльність корпорації базується на повній фінансовій залежності від одного чи кількох її членів. Корпорації є досить розвинутою формою об'єднання, оскільки їх діяльність ґрунтується на створенні системи управління, що відрізняється тісними фінансовими, організаційними, маркетинговими зв'язками між учасниками, функціонуванням розвитку правлінських структур на рівні об'єднання в цілому

1	2	3
Статутне об'єднання		
Консорціум	Тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проектів тощо)	Консорціум використовує кошти, якими його наділяють учасники, централізовані ресурси, виділені на фінансування відповідної програми, а також кошти, що надходять з інших джерел, в порядку, визначеному його статутом. У разі досягнення мети його створення консорціум припиняє свою діяльність
Концерн	Об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності. Учасники концерну наділяють його частиною своїх повноважень, у тому числі правом представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями. Учасники концерну не можуть бути одночасно учасниками іншого концерну	Концерни загальнодержавної власності створюються, реорганізуються і ліквідуються рішенням Кабінету Міністрів України, склад членів і статuti цих об'єднань затверджують відповідні галузеві міністерства

Господарським об'єднанням, як правило, притаманні такі функції:

- виконання завдань, визначених договором, статутом, актом про створення об'єднання (промислова діяльність, будівництво, транспортна діяльність та ін.);
- вирішення спільних для групи підприємств питань, зокрема питань соціально-економічного розвитку;
- проведення спільної для галузі науково-технічної політики (поліпшення якості продукції, підвищення технічного рівня виробництва, ефективне використання потужностей, зовнішньоекономічна діяльність тощо);
- виконання за необхідності планових функцій, якщо це передбачено статутом або установчим договором;
- захист прав та інтересів підприємств об'єднання тощо.

В Україні функціонують інші специфічні утворення такі як промислово-фінансові групи, транснаціональні корпорації та холдингові компанії. Для уникнення термінологічної плутанини необхідно дати визначення таким поняттям (табл. 2).

Таблиця 2. Інші види об'єднань підприємств

Вид об'єднання	Нормативні документи, що регулюють діяльність об'єднання	Характеристика
Промислово-фінансові групи в Україні	Закон України від 21.11.1995 №437/95-ВР "Про промислово-фінансові групи в Україні" [3]	Промислово-фінансова група (ПФГ) – об'єднання, до якого входять промислові підприємства, сільськогосподарські підприємства, банки, наукові і проектні установи, інші установи та організації всіх форм власності, що мають на меті отримання прибутку, та яке створюється за рішенням Уряду України на певний термін з метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей виробництва і структурної перебудови економіки України, включаючи програми згідно з міждержавними договорами. Промислово-фінансова група не є юридичною особою і не підлягає державній реєстрації як суб'єкт господарювання
Транснаціональні промислово-фінансові групи (транснаціональні корпорації)	Закон України від 21.11.1995 №437/95-ВР "Про промислово-фінансові групи в Україні" [3], Конвенція про транснаціональні корпорації від 14.01.2000 р. [10]	До складу учасників транснаціональної корпорації входять українські та іноземні юридичні особи. Транснаціональна корпорація включає в себе різноманітні транснаціональні структури, у тому числі фінансово-промислові групи, компанії, концерни, холдинги, спільні підприємства, акціонерні товариства з іноземною участю та інші. Порядок реєстрації корпорації визначається законодавством держави – місця її реєстрації. Згідно зі ст. 10 п. 1 Конвенції, корпорація представляє звітність у відповідності до законодавства держави – місця реєстрації корпорації

Відповідно, ТНК є групою самостійних підприємств (юридичних осіб). Свою діяльність вони здійснюють на території кількох держав. Підприємства, що входять до складу ТНК, можуть бути філіями, дочірніми або спільними підприємствами.

Досить поширеною організаційно-правовою формою господарювання в Україні є холдингова компанія. До прийняття Закону України "Про холдингові компанії в Україні" дані утворення формувалися відповідно до Указу Президента України "Про холдингові компанії, що створюються в процесі корпоратизації та приватизації" від 11.05.94 р. № 224/94.

Відповідно до цього Указу терміни вживалися в такому значенні:

– *холдингова компанія* – господарюючий суб'єкт, який володіє контрольними пакетами акцій інших, одного або більше, господарюючих суб'єктів;

– *контрольний пакет акцій* – кількість акцій (пай, частка у статутному капіталі), яка дає право холдинговій компанії здійснювати фактичний контроль над господарюючим суб'єктом. Рішення щодо підтвердження наявності контрольного пакета акцій, якщо його розмір становить менш як 51%, приймає Антимонопольний комітет України з урахуванням конкретних особливостей установчих документів і структури статутних фондів господарюючих суб'єктів у порядку, що встановлює цей Комітет;

– дочірнє підприємство – господарюючий суб'єкт, контрольним пакетом акцій якого володіє холдингова компанія.

– Указ визначав низку умов, яких необхідно дотримуватися в процесі формування холдингових компаній, зокрема:

- у деяких галузях створення холдингів заборонено;
- холдингові компанії, в яких більше 25% акцій належать державі, не мають права провадити деякі операції між підприємствами холдингу;
- дочірні підприємства не мають права як прямо, так і опосередковано володіти будь якими цінними паперами холдингової компанії.

З прийняттям Закону України від 15.03.06 № 3528-IV “Про холдингові компанії в Україні” [2] вводяться такі нові поняття як “холдинговий корпоративний пакет акцій (часток, паїв)” та “корпоративне підприємство”, а холдингові компанії вже поділяють на два види:

– *державну холдингову компанію* – холдингова компанія, утворена у формі відкритого акціонерного товариства, не менш як 100% акцій якого належить державі;

– *холдингову компанію* – відкрите акціонерне товариство, яке володіє, користується та розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств “*дочірня компанія (підприємство)*”, “*залежне господарське товариство*”, “*пов’язана особа*”, “*афілійована компанія (особа)*”, “*асоційована компанія (підприємство)*”, які в різних нормативних актах мають різний зміст. Термінологічна неузгодженість викликана й відмінностями визначення холдингової компанії, що міститься у абзаці 2 статті 5.3.6. Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств”, відповідно до якого холдингові компанії – це юридичні особи, які є власниками інших юридичних осіб або здійснюють контроль над такими юридичними особами як *пов’язані особи*, відповідно до п. 1.26 закону, яким визначається, що пов’язаною особою є юридична особа, яка здійснює контроль над платником податку, або контролюється таким платником податку, або перебуває під спільним контролем з таким платником податку. Під здійсненням контролю слід розуміти володіння безпосередньо або через більшу кількість пов’язаних фізичних чи юридичних осіб найбільшою часткою (паєм, пакетом акцій) статутного фонду платника податку або управління найбільшою кількістю голосів у керівному органі такого платника податку або володіння часткою (паєм, пакетом акцій), не меншою 20% від статутного фонду платника податку. Тому, можна стверджувати, що на нормативному рівні немає єдиних підходів щодо розуміння холдингової компанії, а отже і відсутня термінологічна тотожність цього поняття.

В сучасних умовах відсутнє правове регулювання відносин пов'язаних з групою підприємств, хоча і саме поняття “група підприємств” є досить новим і для вітчизняної бухгалтерської практики. Лише із затвердженням П(С)БО 4 з'явилося визначення *групи підприємств* як материнського (холдингового) підприємства та його дочірніх підприємств.

Важливим теоретичним завданням є забезпечення адаптивності національної системи бухгалтерського обліку до міжнародних уніфікованих принципів, норм і правил. Відповідно до МСФЗ 27 (IAS) “Консолідовані та окремі фінансові звіти” “група – материнське підприємство та всі його дочірні підприємства”. Виходячи з положень Сьомої Директиви ЄС (ст. 1), “група” включає материнське підприємство, дочірні підприємства (через дійсне здійснення контролю), асоційовані підприємства (над якими контроль відсутній, проте здійснюється суттєвий вплив) і спільну діяльність, у якій материнське підприємство має значний, але не контролюючий спільний інтерес [4, с. 19].

В основному формування групи підприємств може відбуватися наступним чином:

– створення юридичною особою іншого підприємства з наданням йому статусу дочірнього в момент державної реєстрації. Так в Україні, відкрите акціонерне товариство має право створювати дочірні підприємства шляхом виділення з його складу одного або декількох структурних підрозділів, якщо таке рішення ухвалено на менше 3/4 всієї кількості голосів на загальних зборах товариства;

– створення групи в результаті об'єднання бізнесу, коли контроль виникає завдяки отриманню відповідної частки капіталу іншого вже діючого суб'єкта господарювання. В світовій практиці широко застосовуються такі види об'єднань: придбання, поглинання та злиття.

– Відповідно до МСФЗ 3 (IFRS) “Об'єднання бізнесу” об'єднання бізнесу можна здійснювати такими способами, а саме:

- придбання капіталу одного підприємства іншим;
- придбання всіх чистих активів одного підприємства іншим;
- прийняття підприємством на себе зобов'язань іншого підприємства;
- придбання частини активів іншого бізнесу, що разом складають один чи кілька видів бізнесу.

Визначаючи групу підприємств в юридичному аспекті, материнське підприємство та його дочірні підприємства є окремими юридичними особами і складають свої фінансові звіти. Проте рада директорів материнського підприємства одночасно володіє вирішальним голосом у радах директорів дочірніх підприємств, то сукупність зв'язаних підприємств (материнського та дочірнього) може розглядатися як окрема економічна одиниця – група. В балансі материнського підприємства інвестиції в дочірнє підприємство взаємно вилучаються разом зі статтею “Акціонерний капітал” в балансі дочірнього

підприємства. Інші активи і пасиви двох підприємств консолідуються. Витрати на отримання контролю (вартість придбання – вартість активів) визначаються як гудвіл. Отже, гудвіл – це перевищення інвестиції материнського підприємства в дочірнє підприємство над вартістю чистих активів дочірнього підприємства, що виникає при придбанні активів материнським підприємством.

Підприємства, які знаходяться під контролем іншого – материнського підприємства, визначаються відповідно до МСФЗ 27 (IAS) “Консолідовані та окремі фінансові звіти” та МСФЗ 3 (IFRS) “Об’єднання бізнесу” як дочірні підприємства. Під контролем розуміють повноваження управляти фінансовою та операційною політикою підприємства для отримання вигоди від його діяльності. Як правило, про наявність контролю свідчить володіння більш ніж 50% акцій (голосів) дочірнього підприємства. Відповідно, материнське підприємство в такому випадку повинно складати дві звітності – власну та звітність групи підприємств.

Контроль варто відрізнити від впливу, тому що не будь-який вплив можна розцінювати як контроль. Контроль — це “визначальний вплив на управління компанією”. Зрештою, контроль зводиться до можливості для материнського підприємства нав’язувати залежній компанії певні рішення, а також призначення і усунення її керівних органів.

Контролювати діяльності групи підприємств можливо за допомогою звітності. Тому після закінчення звітного періоду група має подавати інформацію про своє фінансове становище, результати діяльності та грошові потоки, як і будь-який інший суб’єкт господарювання. Фінансова звітність, яка містить інформацію про спільні результати діяльності та загальний фінансовий стан групи підприємств як єдиної економічної одиниці, отримала назву “консолідована фінансова звітність”.

На сьогодні основні вимоги щодо складання консолідованої фінансової звітності на міжнародному рівні викладені в МСФЗ 27 “Консолідовані і окремі фінансові звіти”. В табл. 3 відображено формування стандарту протягом років [9].

Таблиця 3. *Формування стандарту з питань консолідації*

<i>Рік прийняття стандарту</i>	<i>Назва відмінених та прийнятих стандартів</i>
<i>1</i>	<i>2</i>
1976 р.	Вперше питання консолідації фінансової звітності було розглянуто в МСФЗ 3 “Консолідовані фінансові звіти”
1990 р.	МСФЗ 3 замінено двома стандартами: МСФЗ 27 “Консолідовані фінансові звіти та облік інвестицій у дочірні підприємства” та МСФЗ 28 “Облік інвестицій в асоційовані підприємства”

1	2
2003 р.	МСФЗ 27 “Консолідовані та окремі фінансові звіти” замінив МСФЗ 27 “Консолідовані фінансові звіти та облік інвестицій у дочірні підприємства” та ПКТ 33 “Консолідація і метод участі в капіталі – потенційні права голосу та розподіл частки власності”
з 1 січня 2005 р.	Переглянутий МСФЗ 27 “Консолідовані та окремі фінансові звіти” набув чинності, який застосовується для складання і подання консолідованих фінансових звітів групи підприємств, що контролюються їхнім материнським підприємством

Проте, питання консолідації розглядаються не лише в МСФЗ 27, існує цілий ряд стандартів, які мають певне відношення до консолідації фінансової звітності (табл. 4.) [8, с. 101 – 104].

Таблиця 4. Міжнародні стандарти фінансової звітності з проблем консолідованої звітності

Назва	Зміст
МСФЗ 27 “Консолідовані та окремі фінансові звіти” (замінив МСФЗ 27 “Консолідовані фінансові звіти та облік інвестицій у дочірні підприємства”)	визначено поняття групи, контролю в середині групи, а також критерії, відповідно до яких компанії можуть вважатися материнськими і дочірніми. Описано основні принципи і порядок консолідації, розкриття інформації в консолідованій звітності і вимоги до окремої фінансової звітності материнської компанії
МСФЗ 3 “Об’єднання бізнесу” (замінив МСФЗ 22 “Об’єднання компаній”)	відображено вимоги до розкриття фінансової інформації про повну консолідацію, включаючи як загальні вимоги, так і специфічні вимоги для придбання та злиття
МСФЗ 28 “Облік інвестицій в асоційовані компанії”	розкрито спільну діяльність підприємства (коли дві і більше сторони здійснюють економічну діяльність, яка підлягає спільному контролю) і розглянуто інвестиції в асоційовані компанії (підприємства, які не являються ні дочірніми, ні спільними, але на діяльність яких інвестор здійснює суттєвий вплив). Відповідно дані об’єднання також складають консолідовану звітність
МСФЗ 31 “Частки у спільних підприємствах” (замінив МСФЗ 31 “Фінансова звітність про частки у спільних підприємствах”)	
МСФЗ 12 “Податки на прибуток”	відображено механізм сплати податків материнською компанією та її дочірніми підприємствами

Крім того, питання консолідації в тій чи іншій мірі стосуються і багатьох інших стандартів: МСФЗ 1 “Перше застосування МСФЗ”, МСФЗ 14 “Звітність за сегментами”, МСФЗ 24 “Розкриття інформації щодо зв’язаних сторін”, МСФЗ 32 “Фінансові інструменти: подання”, МСФЗ 39 “Фінансові інструменти: визначення та оцінка”. Таким чином, 10 стандартів присвячено проблемі консолідованої звітності, що свідчить про зростаючу роль цього виду звітності.

Сфера застосування МСФЗ 27 “Консолідовані і окремі фінансові звіти” поширюється на:

– підготовку та подання консолідованих фінансових звітів групи підприємств, яка перебуває під контролем материнського підприємства;

– облік інвестицій в дочірні підприємства, спільно контролювані та асоційовані підприємства в окремій (неконсолідованій) фінансовій звітності материнського підприємства [5, с. 123].

Отже, виходячи з самої назви МСФЗ 27 “Консолідовані і окремі фінансові звіти”, можна зробити висновок, про те, що даний стандарт поширюється не лише на складання та подання *консолідованої звітності*, але й на підготовку *окремих фінансових звітів*. Саме окремі фінансові звіти є звітами, які представлені в доповнення до консолідованих фінансових звітів. На рисунку 1. окреслено межі групи підприємств, яка складає консолідовану звітність та відображено характер взаємовідносин між інвестором і об’єктом інвестування, рівень впливу інвестора на основі відповідних МСФЗ.

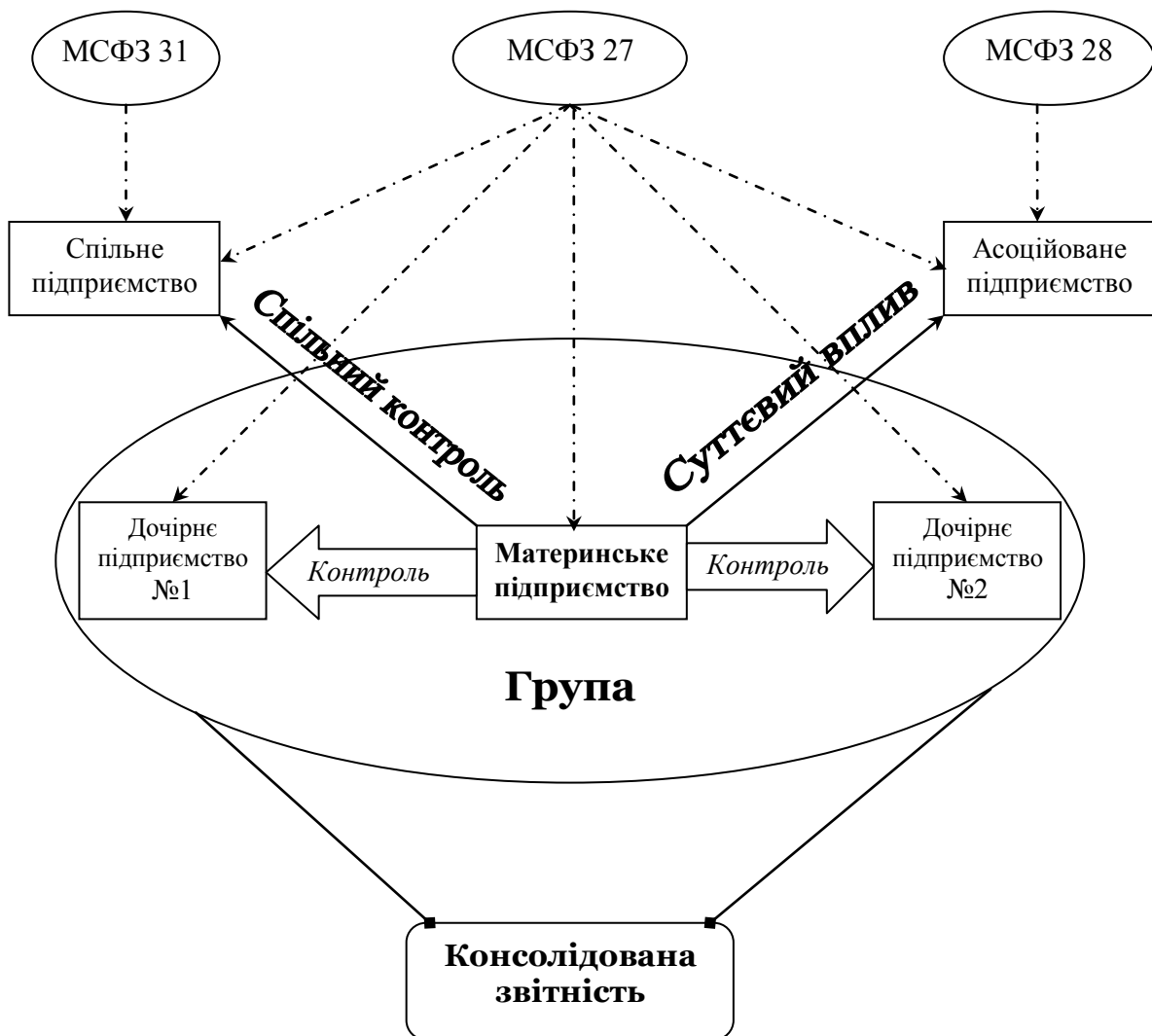

Рис. 1. Група підприємств та її взаємовідносини з різними підприємствами відповідно до МСФЗ

МСФЗ 27, 28 і 31 містять загальні рекомендації щодо відображення у бухгалтерському обліку інвестицій відповідно у дочірні підприємства, асоційовані та спільні підприємства [7].

Суттєвий вплив передбачає володіння значним, порівняно з іншими акціонерами, процентом акцій (голосів) підприємства і дає можливість інвестору голосувати ними таким чином, щоб приймати фінансові та оперативні рішення на свою користь. Відповідно до МСФЗ 28 суттєвим впливом може бути володіння (прямо або через інші підприємства) 20 – 50% голосів або акцій, які надають право голосу, якщо не існують докази протилежного.

Інвестиції, які надають інвестору можливість суттєво впливати на об'єкт інвестування в обліку інвестора, відображаються за методом участі в капіталі. Сутність цього методу та порядок його застосування визначає МСФЗ 28 “Інвестиції в асоційовані підприємства”. У такому випадку об'єкт інвестування стає стосовно інвестора асоційованим підприємством.

Метод участі в капіталі застосовується також у випадках створення спільного підприємства (визначається МСФЗ 31 “Частки у спільних підприємствах”) шляхом підписання сторонами конкретної угоди. Об'єднання може передбачати як створення окремого підприємства, так і відбуватися без такого юридичного відокремлення. Кожна сторона несе визначені в такій угоді витрати та отримує визначену частку прибутку від такої діяльності. Саме наявність контрактної угоди є тією характерною рисою, яка дозволяє відрізнити інвестиції в спільні підприємства від інвестицій в асоційовані компанії. Угода встановлює спільний контроль за спільним підприємством і визначає контролюючих учасників.

В якості альтернативного підходу МСФЗ 31 дозволяє контролюючому учаснику відображати у власній фінансовій звітності частку в спільному підприємстві також за методом участі в капіталі. Базовим же методом обліку таких інвестицій є метод пропорційної консолідації, який передбачає створення корпорації, товариства або іншої господарської одиниці, в якій кожний контролюючий учасник має власну частку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розкрито особливості таких об'єднань в Україні як корпорація, промислово-фінансова група, транснаціональна корпорація з метою усунення термінологічної плутанини щодо розуміння поняття “група підприємств”. Суттєві зміни відбулися з прийняттям Закону України “Про холдингові компанії в Україні” внаслідок чого поняття “корпоративне підприємство” та “холдинговий корпоративний пакет акцій” замінили поняття “дочірнє підприємство” та “контрольний пакет акцій”.

Розвиток такої форми об'єднання як холдинг в Україні стримується недосконалістю нормативно-правової бази, кризовими явищами в економіці, недостатністю досвіду холдингових підприємств в процесі приватизації, тим що не розроблені принципи функціонування господарських суб'єктів, які входять до складу об'єднання.

Також визначено, що вся інформація згідно МСФЗ про облік інвестицій в дочірні підприємства, спільно контрольовані та асоційовані підприємства спочатку відображається в окремій (неконсолідованій) фінансовій звітності материнського підприємства. А вже на основі окремих фінансових звітів материнського та дочірніх підприємств складається консолідована фінансова звітність групи підприємств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Голов С.Ф., Костюченко В.М.* Бухгалтерський облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами. – Х.: Фактор, 2007.– 976 с.
2. Закон України від 15.03.06 №3528 – IV “Про холдингові компанії в Україні”.
3. Закон України від 21.11.1995 №437/95-ВР “Про промислово-фінансові групи в Україні”
4. *Костюченко В.М.* Консолідована фінансова звітність: міжнародний досвід та практика України: Навчально-практичний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 528 с. – С. 19
5. *Лук'яненко Л.І., Небильцова О.В., Коришкова Р.С.* Облік фінансовий інвестицій: методологія та проблеми міжнародної уніфікації: Монографія. – К.: КНЕУ, 2005. – 172 с. – С. 123
6. *Матвеев А.А., Суйц В.П.* Консолидированная отчетность: Методика и практика: Учебно – практическое пособие. – М.: ИД ФБК – ПРЕСС, 2001. – 176 с.. (Библиотека журнала “Финансовые и бухгалтерские консультации”. – Выпуск 3 (15).
7. *Пучкова С.И., Новодворский В.Д.* Консолидированная отчетность: Учебное пособие / Под ред. Н.П. Кондракова. – М.: ФБК – ПРЕСС, 1999. – 224 с. (Серия “Академия бухгалтера и менеджера”).
8. *Семчук І.В.* Стандартизація консолідованої фінансової звітності // Матеріали за 4-а міжнародна научна практична конференція, “Наука и образование”, 2008. Том 3. Економіки. Софія. “Бял ГРАД-БГ” ООД – 112 с. – С. 101-104
9. *Tim Sutton.* Corporate Financial Accounting and Reporting. – 2nd ed. – 2004. – p. 722.
10. http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=997_193